

Komentarz Eksperta

Sławomir Paruch*radca prawny, partner w kancelarii Raczkowski i Wspólnicy*

Przepisy art. 103⁴–103⁵ k.p. przewidują możliwość zawarcia z pracownikiem umowy o podnoszenie jego kwalifikacji zawodowych oraz wprowadzenia do niej dodatkowej klauzuli zobowiązującej podwładnego do przepracowania danego okresu na rzecz pracodawcy.

Niezależnie jednak od tego z komentowanego orzeczenia wynika, że przy zawieraniu umowy lojalnościowej strony stosunku pracy mogą się powoływać na zasadę swobody umów. Pozwala ona regulować wzajemne prawa i obowiązki w dowolny sposób, pod warunkiem że nie jest to sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego.

SN powołał się na zasadę swobody umów, ponieważ orzekł według stanu prawnego, gdy nie obowiązywały jeszcze powyższe przepisy dotyczące szkoleń. Jednak ich wprowadzenie nie wyłącza możliwości powoływania się na tę zasadę (jeśli nie będzie to prowadzić do zawierania umów sprzecznych z nowymi przepisami).

Istotne jest jednak to, że chociaż komentowane orzeczenie dotyczy umowy o dofinansowanie studiów, SN wyraźnie dopuszcza zawieranie w oparciu o zasadę swobody umów również innych lojalek (niekoniecznie dotyczących szkoleń). W orzecznictwie SN utrwalony jest pogląd, że nie pozostaje w sprzeczności z prawem i zasadami współżycia społecznego umowa, na podstawie której pracownik, który otrzymuje pomoc finansową od pracodawcy (np. w celu zakupu mieszkania albo pokrycia kosztów szkolenia), zobowiązuje się w zamian do przepracowania u niego oznaczonego okresu (np. **uchwała z 22 października 1987 r., III CZP 55/87 czy wyrok z 29 listopada 2000 r., I PKN 118/00**).

Powołując się na zasadę swobody umów, pracodawca i pracownik mogą zatem zawierać umowy lojalnościowe w szerszym zakresie, niż wynika to wprost z przepisów. Mogą one dotyczyć nie tylko dofinansowania szkoleń, ale i innych celów (np. pomocy w uzyskaniu mieszkania). Jedynym warunkiem ich skuteczności jest zgodność z prawem oraz z zasadami współżycia społecznego (tj. w przypadku umów o dofinansowanie szkoleń – w szczególności zgodność z nowymi przepisami dotyczącymi podnoszenia kwalifikacji). ■